KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEET

VALTIOKONTTORIN JULKAISUJA | VASTUULLISUUS, KESTÄVÄ KEHITYS | 4/2022

Valtiokonttorin vastuullisuusraportti 2021

Valtiokonttori
Statskontoret
State Treasury

Kuvailulehti

Julkaisija: Valtiokonttori	Julkaisupäivämäärä: 29.4.2022
Tekijät: Santtu Mäkinen (toim.)	Julkaisun teema: Vastuullisuus, kestävä kehitys
Julkaisun nimi: Valtiokonttorin vastuullisuusraportti 2021	ISSN/ISBN: 2489-4761 / 978-951-53-3809-9

Tiivistelmä:

Vuoden 2021 vastuullisuusraportilla Valtiokonttori viestii sidosryhmilleen kestävää kehitystä edistävästä työstään, noudattaen Valtiokonttorin ministeriöille, virastoille ja laitoksille 2.9.2021 antamaa ohjetta valtionhallinnon vastuullisuusraportoinnista.

Valtiokonttorin toiminnan vastuullisuuden perustana ovat viraston arvot ja strategia sekä hyvää hallintoa koskevat säännökset. Vastuullisuutta johdetaan Valtiokonttorissa osana virastolle annettujen tehtävien hoitamista. Se on asioiden tarkasteluun sisäänrakennettu näkökulma, joka otetaan huomioon viraston toimintaa koskevassa päätöksenteossa ja tavoitteiden edistämisessä.

Vastuullisuusraportin painopiste on viraston ”kädenjäljessä” eli siinä, miten Valtiokonttori tehtäviään hoitamalla voi vaikuttaa YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumiseen. Raportoinnin kohteeksi vuodelta 2021 on valittu YK:n kestävän kehityksen tavoitteet 8 Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua, 9 Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja, 11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt sekä 16 Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto.

Raportissa kuvataan myös viraston ”jalanjälki” eli negatiiviset vaikutukset sen toimintaympäristöön. Jalanjälkiosiossa keskitytään Valtiokonttorin toiminnan ympäristövaikutuksiin. Ympäristöjalanjäljen pääalueiksi on tunnistettu energia ja vesi, liikkuminen, hankinnat sekä jätteet. Raportissa kuvataan Valtiokonttorin tunnuslukuja ja seurantatietoja näiltä alueilta. Samalla kerrotaan, mitä toimia virasto on vuonna 2021 tehnyt toimintansa jalanjäljen pienentämiseksi.

Raportti on syntynyt Valtiokonttorin kaikkien toimialojen yhteistyönä niin, että laadintavaiheessa työtä on koordinoinut viraston sisältä nimetty projektipäällikkö.

Asiasanat:	Vastuullisuus, kestävä kehitys, raportointi		
Kieli:	Suomi	Sivumäärä:	32
Julkaisujen myynti/jakelu:	valtiokonttori.fi/julkaisut		

Beskrivningsblad

Publicerare: Statskontoret	Publiceringsdatum: 29.4.2022
Utfärdare: Santtu Mäkinen (toim.)	Publikationens tema: Ansvarsfullhet, hållbar utveckling
Publikationens namn: Statskontorets ansvarsrapport 2021	ISSN/ISBN: 2489-4761 / 978-951-53-3809-9

Sammandrag:

Med ansvarsrapporten för 2021 informerar Statskontoret sina intressentgrupper om sitt arbete för att främja hållbar utveckling genom att följa Statskontorets anvisning för ansvarsrapportering i statsförvaltningen till ministerier, ämbetsverk och inrättningar av den 2 september 2021.

Ansvarsfullheten i Statskontorets verksamhet bygger på ämbetsverkets värderingar och strategi samt på bestämmelserna om god förvaltningssed. Ansvarsfullheten leds vid Statskontoret som ett led i skötseln av ämbetsverkets uppgifter. Det är ett inbyggt perspektiv i hur frågor betraktas som beaktas i beslutsfattandet och främjandet av målen som gäller ämbetsverkets verksamhet.

Tyngdpunkten i ansvarsrapporten ligger på ämbetsverkets ”handavtryck”, det vill säga på hur Statskontoret genom att sköta sina uppgifter kan påverka genomförandet av FN:s hållbarhetsmål. Som föremål för rapporteringen 2021 utvaldes FN:s mål för hållbar utveckling 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur, 11 Hållbara städer och samhällen samt 16 Fred, rättvisa och god förvaltning.

I rapporten beskrivs också ämbetsverkets ”fotavtryck”, det vill säga de negativa konsekvenserna för dess verksamhetsmiljö. I fotavtrycken fokuserar man på Statskontorets miljökonsekvenser. Energi och vatten, trafik, upphandlingar och avfall har identifierats som huvudområden för miljöfotavtrycket. I rapporten beskrivs Statskontorets nyckeltal och uppföljningsuppgifter i dessa områden. Samtidigt berättar man vilka åtgärder ämbetsverket har vidtagit 2021 för att minska fotavtrycket i sin verksamhet.

Rapporten har tillkommit som ett samarbete mellan Statskontorets alla verksamhetsområden så att arbetet i beredningsskedet har samordnats av en projektchef som utsetts inom ämbetsverket.

Ämnesord:	Ansvarsfullhet, hållbar utveckling, rapportering		
Språk:	finska	Sidantal:	32
Publikationernas försäljning/utdelning:	valtiokonttori.fi/sv/publikationer/		

Description sheet

Published by: State Treasury	Publication date: 29/04/2022
Authors: Santtu Mäkinen (toim.)	Theme of publication: Responsibility, sustainable development
Title of publication: State Treasury's Sustainability Report 2021	ISSN: 2489-4761 / 978-951-53-3809-9

Abstract:

In this Sustainability Report for 2021, the State Treasury communicates to its stakeholders about its efforts to promote sustainable development following the guidance on sustainability reporting in central government it issued to the Finnish ministries, agencies and institutions on 2 September 2021.

The foundation for sustainability in the State Treasury's activities is laid by the agency's values and strategy as well as provisions on good governance. The State Treasury manages sustainability as part of the tasks assigned to it. It is a built-in perspective taken into account when making decisions on the agency's activities and promoting its objectives.

The sustainability report focuses on the agency's 'handprint', which refers to ways in which the State Treasury can influence the achievement of the UN Sustainable Development Goals while performing its duties. The UN Sustainable Development Goals selected for the 2021 report are Goal 8, Decent Work and Economic Growth; Goal 9, Industry, Innovation and Infrastructure; Goal 11, Sustainable Cities and Communities; and Goal 16, Peace, Justice and Strong Institutions.

The report also describes the agency's 'footprint', or negative impacts on its operating environment. The section on the footprint focuses on environmental impacts of the State Treasury's work. Energy and water, transport, procurement and waste have been identified as the main areas of the environmental footprint. The report contains the State Treasury's key figures and monitoring data concerning these areas. It also describes the measures the agency has taken in 2021 to reduce its footprint.

All sectors of the State Treasury participated in producing the report. The work was coordinated by a project manager appointed from within the agency.

Keywords:	Responsibility, sustainable development, reporting		
Language:	Finnish	Pages:	32
Publication sales/ distribution:	valtiokonttori.fi/en/publications/		

Sisällysluettelo

1 Pääjohtajan esipuhe ... 6

2 Kuvaus Valtiokonttorista ... 7

3 Vastuullisuuden asema Valtiokonttorissa ... 8

3.1 Vastuullisuus kumpuaa arvoista ja strategiasta ... 8
3.2 Hyvä hallinto on vastuullisuuden perusta ... 8
3.3 Vastuullisuuden johtaminen Valtiokonttorissa ... 9
3.4 Vastuullisuustavoitteet ... 10
3.5 Vastuullisuusraportointi ... 11

4 Kädenjälki talouden ja työelämän toimivuuteen ... 12

4.1 Yrityksille valtion tukea koronapandemian aikana ... 12
4.2 Luottoluokitukset rakentavat talouden perustaa ... 13
4.3 Valtiokonttori palvelee työelämän kolhuissa ... 14
4.4 Hyvän työelämän ja uudistumiskyvyn tuki ... 15
4.5 Ammatillinen kuntoutus tukee työelämässä pysymistä ... 16

5 Kädenjälki innovaatioihin ja infrastruktuuriin ... 17

5.1 Yritysluotot edistävät tulevaisuuden ratkaisuja ... 17
5.2 Yhteishankkeessa rakennetaan talouden infrastruktuuria ... 18

6 Kädenjälki hyvään asumiseen ... 19

6.1 Korkotuet ja valtiontakaukset asuntoyhteisöille ... 19
6.2 Yksityishenkilöille tukea asuntorahoitukseen ... 20
6.3 Tervehdyttämistoimilla elinvoimaa asuntoyhteisöihin ... 21

7 Kädenjälki hyvään ja avoimeen hallintoon ... 22

7.1 Kansalaispalvelut toteuttavat oikeusturvaa ... 22
7.1.1 Oikeusturva johtamisen ja seurannan kohteena ... 22
7.1.2 Korvaukset syyttömästi vapautensa menettäneille ... 23
7.1.3 Valtion vahingonkorvausvastuuseen perustuvat korvaukset ... 24
7.2 Tutkihallintoa.fi tuo avoimuutta hallintoon ... 25
7.3 ESG-viestintä kertoo yhteiskunnan kestävyydestä ... 26

8 Valtiokonttorin jalanjälki eli negatiiviset vaikutukset toimintaympäristöön 27

8.1 Valtiokonttorin ympäristöjalanjälki tarkastelussa ... 27
8.2 Energia ja vesi ... 27
8.3 Liikkuminen ... 28
8.4 Hankinnat ... 29
8.5 Jätteet ... 30

9 Raportin laadintaprosessin kuvaus ... 31

1 Pääjohtajan esipuhe

Arvot ovat kunkin organisaation itse päättämiä ja tietoisia valintoja. Valtiokonttorin arvot – yhteiskunnan ja asiakkaan hyvä sekä hyvinvointi ja kehitys – kumpuavat luontaisesti Valtiokonttorin historiasta ja niiden pohjalta on erittäin helppoa ja luontevaa toteuttaa merkityksellisiä perustehtäviämme. Arvoihimme on myös hyvin tunnistettavasti sisäänrakennettuna syvä vastuullisuuden halu ja velvoite.

Tämä ei ole Valtiokonttorin historian ensimmäinen vastuullisuusraportti, sillä olemme jo usean vuoden ajan osana toimintakertomustamme laatineet ”vapaamuotoisen” raportin. Sen sijaan tämä on ensimmäinen valtionhallinnon yhteisellä, YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelmaan perustuvalla viitekehyksellä laadittu vastuullisuusraporttimme. Tunnen erityistä etuoikeutettua organisatorista ylpeyttä siitä, että Valtiokonttori on saanut tehtäväkseen laatia valtionhallinnolle vastuullisuusraportoinnin viitekehyksen; hyvässä kumppanuudessa useiden muiden valtionhallinnon toimijoiden kanssa. Yhteisen viitekehyksen pohjalta saamme toivottavasti tänä keväänä nähdäksemme useita raportteja, joissa valtionhallinnon vastuullisuus tuodaan näkyväksi.

Vastuullisuutta ja kestävää kehitystä edistävän kädenjäljen osalta kyse on nimenomaan näkyväksi tekemisestä. Valtion toiminta on itsessään vastuullista, mutta on tärkeää tuoda aikaansaannokset myös esille ja arvioitavaksi. Yhtä tärkeää on kuvata jalanjälkemme, jotta voimme parhaamme mukaan osoittaa olevamme tosissamme erilaisten vastuullisuuteen liittyvien osa-alueiden edistämisessä.

Tämä raportti kertoo Valtiokonttorin toiminnan käden- ja jalanjäljestä vastuullisuuden näkökulmasta. Se näkökulma on sisäänrakennettu kaikkeen toimintaamme. Yhdelle raportille voi nostaa vain osan Valtiokonttorin toiminnoista. Raportoinnin painopiste tulee vuosittain vaihtelemaan, jotta mahdollisimman monen toiminnon vastuullisuus saadaan tuotua näkyväksi.

Olen varsin tyytyväinen aikaansaannoksiimme; hyvin ammattitaitoinen ja työstään ylpeä henkilökuntamme on niiden takana. Valtiokonttorin johto on sitoutunut vastuulliseen toimintaan ja edistää sitä kaikissa substanssitoiminnoissamme.

Tämä on hyvä paikka myös kiittää vielä uudestaan koko henkilökuntaamme hyvistä tuloksista viime vuonna, kiittää valtion vastuullisuusraportointiohjeen laatinutta tiimiämme, ja oman vastuullisuusraporttimme laatinutta tiimiä.

Timo Laitinen
Pääjohtaja

2 Kuvaus Valtiokonttorista

Valtiokonttori on valtiovarainministeriön (VM) hallinnon alainen virasto. Valtiokonttori vastaa valtion lainanotosta, kassavarojen sijoittamisesta ja valtionvelan riskienhallinnasta. Valtiokonttori hoitaa valtion työntekijöiden tapaturmakorvauksia, myöntää kansalaisille mm. sotilasvamma- ja rikosvahinkokorvauksia ja hallinnoi valtion myöntämiä lainoja, korkotukia ja valtiontakauksia.

Valtiokonttorin vastuulla on lisäksi valtion konsernilaskenta ja taloushallinnon sekä maksuliikkeen ohjaaminen. Valtiokonttori myös tukee valtion organisaatioita työelämän murroksessa, edistää tiedolla johtamista ja tuottaa kuntien taloustietopalvelua.

Valtiokonttori palvelee valtionhallintoa, kansalaisia, kuntasektoria, yhteisöjä ja yrityksiä. Virasto on perustettu vuonna 1876. Valtiokonttorin palveluksessa on noin 300 henkilöä. Valtiokonttorin toimipiste sijaitsee Helsingin Hakaniemessä osoitteessa Sörnäisten rantatie 13.

Valtiokonttori muodostuu kolmesta toimialasta ja näitä tukevista tukitoiminnoista. Kolme toimialaa ovat Kansalaispalvelut, Rahoitus sekä T3 - Talous, tieto ja työelämä. Lisäksi vuonna 2021 virastoon perustettiin uusi Valtionavustuspalvelut-yksikkö. Sen tehtävänä on toimia valtionavustuksia hallinnoivan uuden valtiotasoisen palvelun operaattorina ja palveluntuottajana.

Kuva: Valtiokonttorin organisaatio

3 Vastuullisuuden asema Valtiokonttorissa

3.1 Vastuullisuus kumpuaa arvoista ja strategiasta

Valtiokonttorin yhteiset arvot ovat toiminnan vastuullisuuden perusta. Valtiokonttorin arvot ovat **yhteiskunnan ja asiakkaan hyvä** sekä **hyvinvointi ja kehitys**.

Arvoissa kerrotaan Valtiokonttorin toiminnan kantavat perusajatukset. Niillä kuvataan viraston vastuullinen lähestymistapa tehtäviensä hoitamiseen sekä toiminnan kehittämiseen. Valtiokonttorin johto korostaa arvojen tärkeyttä käytännön työssä. Arjessa arvot luovat pohjan kokonaisharkinnalle tilanteissa, joissa tehdään valintoja ratkaisuvaihtoehtojen välillä.

Valtiokonttorin henkilöstöltä kysytään vuosittain työhyvinvointikyselyssä, kuinka hyvin he tuntevat Valtiokonttorin arvot ja miten hyvin he kokevat niiden toteutuvan arjessa. Alla näkyy vastausten keskiarvojen kehitys viimeisen kolmen vuoden aikana asteikolla 1=täysin eri mieltä…5=täysin samaa mieltä. Vuonna 2021 kyselyn vastausprosentti oli 78,9.

Valtiokonttorin arvojen lisäksi viraston vuonna 2020 laadittuun strategiaan sisältyy tavoite: ”Toimimme vastuullisesti ja kehitämme jatkuvasti toimintaamme ja osaamistamme.” Strategian myöhemmässä kohdassa tavoitetta tarkennetaan: ”Vastuullisuutemme on kokonaisvaltaista: vastuullisuusraportointi toimii, eettisyys on korkealla tasolla ja ympäristöasioissa olemme edelläkävijöitä.”

3.2 Hyvä hallinto on vastuullisuuden perusta

Viranomaistoiminnan vastuullisuuden säännösperusta on **hyvä hallinto**. Hyvän hallinnon vaatimus sisältyy Suomen perustuslakiin (731/1999) ja sitä on täsmennetty hallintolaissa (434/2003). Hyvän hallinnon vaatimus on muotoiltu oikeusperiaatteiksi, joita Valtiokonttori noudattaa toiminnassaan:

Oikeusvaltio- ja laillisuusperiaate: Julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Virkahenkilö vastaa virkatoimensa lainmukaisuudesta.

Yhdenvertaisuusperiaate: Viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti. Henkilöä ei saa syrjiä esimerkiksi sukupuolen, iän tai etnisen taustan perusteella.

Suhteellisuusperiaate: Viranomaisen toimien on oltava oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden, niiden tulee pysyä kohtuudessa.

Objektiviteettiperiaate: Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia. Jotta tämä toteutuu, hallintolaki sisältää esteellisyyssäännökset. Virkahenkilön pitää tunnistaa tilanteet, joissa hänen on jäävättävä itsensä päätöksenteosta.

Luottamuksensuojaperiaate: Hallinnon asiakkaalla on oikeus odottaa viranomaiselta oikeusjärjestyksen mukaista, ennakoitavaa ja johdonmukaista päätöksentekoa. Ratkaisujen tulee samankaltaisissa hallintoasioissa olla samanlaisia.

Tarkoitussidonnaisuuden periaate: julkista valtaa tulee käyttää vain siihen, mihin se on lain mukaan tarkoitettu. Viranomainen ei saa ylittää toimivaltaansa.

Hallinnon oikeusperiaatteisiin kuuluu myös, että hallinto palvelee ja neuvoo kansalaisia asianmukaisesti ja käyttää hyvää kieltä. Viranomaisten tulee myös tehdä keskenään yhteistyötä.

Julkisuuslain (621/1999) mukaan viranomaisen on edistettävä toimintansa avoimuutta sekä tiedotettava toiminnastaan ja palveluistaan.

> ”Yksikköni kaikki tekeminen tähtää hyvän hallinnon toteutumiseen vastuualueellamme.”
>
> **Mari Näätsaari, Yksikönjohtaja, Valtionavustuspalvelut**

3.3 Vastuullisuuden johtaminen Valtiokonttorissa

Valtiokonttorin johtamisen ensisijainen kohde on virastolle määrättyjen tehtävien onnistunut hoitaminen ja niihin liittyvien strategisten sekä tulostavoitteiden saavuttaminen.

Lainsäädännöllä sekä ohjaavalla ministeriöllä (VM) on vahva vaikutus viraston toimintaan. Lainsäädäntö määrittää toiminnan sisällön puitteet ja valtiovarainministeriön tulosohjaus täsmentää sen tarkemmat painopisteet. Tässä kehyksessä virastolla on rajallisesti toimivaltaa päättää itsenäisesti, mitä tehtäviä se hoitaa ja mitkä ovat toiminnan päätavoitteet. Toistaiseksi vastuullisuus ei ole ollut nimenomaisena aiheena vahvasti läsnä Valtiokonttorin tulosohjauksessa. Sitä ei myöskään johdeta virastossa muusta toiminnasta erillisenä aiheena.

Vastuullisuutta johdetaan Valtiokonttorissa osana viraston tehtävien hoitamista. Se on asioiden tarkasteluun sisäänrakennettu näkökulma, joka otetaan huomioon kaikissa johdon käsittelemissä asioissa ja tavoitteiden edistämisessä. Näkökulma konkretisoituu kysymällä esimerkiksi, onko Valtiokonttorin toiminta läpinäkyvää, tarkastelun kestävää, riittävän julkista ja viraston arvojen sekä veronmaksajien edun mukaista? Tässä kehyksessä Valtiokonttorin johto vaikuttaa siihen, miten vastuullisesti virasto tehtäviään hoitaa. Johto tekee myös valintaa, mitä aiheita nostetaan keskusteluun ja mihin suuntaan viraston toimintaa kehitetään. Näin viraston johdon rooli vastuullisuuden ylläpidossa ja edistämisessä on keskeinen.

Valtiokonttorin johdolla on yhtenäinen näkemys siitä, että kestävän kehityksen edistäminen on tärkeä aihealue. Alla on asiayhteyksiä, joissa vastuullisuus on vuoden 2021 aikana noussut Valtiokonttorin johtoryhmän käsittelyyn:

1. Olennainen näkökulma viraston tehtäviin liittyvien asioiden käsittelyssä
2. Valtionhallinnon yhteisen vastuullisuusraportoinnin käynnistäminen ja sen konserniohjaus
3. Valtiokonttorin ensimmäisen oman vastuullisuusraportin laadinta vuodesta 2021
4. Valtiokonttorin ympäristöjalanjäljen hallinta Green Office -toiminnan avulla.

3.4 Vastuullisuustavoitteet

Valtiokonttorin vuonna 2020 laadittuun strategiaan sisältyy tavoite: ”Toimimme vastuullisesti ja kehitämme jatkuvasti toimintaamme ja osaamistamme.” Strategian myöhemmässä kohdassa tavoitetta tarkennetaan: ”Vastuullisuutemme on kokonaisvaltaista: vastuullisuusraportointi toimii, eettisyys on korkealla tasolla ja ympäristöasioissa olemme edelläkävijöitä.” Näiden lisäksi Valtiokonttorilla ei toistaiseksi ole erityisiä, vastuullisuustavoitteiksi otsikoituja tavoitteita.

Kuten luvussa 3.3 todettiin, kaikkien tavoitteiden edistämisessä vastuullisuus on sisäänrakennettu, huomioon otettava näkökulma. Valtiokonttorin tehtäväkentästä johtuen taloudellinen vastuu korostuu viraston tavoitteissa. Tavoitteiden toteutumista mitataan esimerkiksi toiminnan luotettavuuden, kustannustehokkuuden, riskienhallinnan onnistumisen ja jatkuvuuden turvaamisen näkökulmasta.

Joissakin tehtävä- ja tavoitekokonaisuuksissa on vahvempi vastuullisuuspainotus kuin toisissa. Vuonna 2021 vastuullisuus oli vahvasti läsnä esimerkiksi näillä alueilla:

- Valtionhallinnon vuotta 2021 koskevan vastuullisuusraportoinnin kehikon valmistelu ja virastojen tukeminen raportoinnin käynnistämisessä
- Koronapandemiasta johtuvien yritysten kustannustukitehtävien toteuttaminen tehokkaasti (ks. luku 4.1)
- Valtiolainojen sijoittajaviestinnän täydentäminen Suomen kestävän kehityksen tavoitteita ja tuloksia koskevalla osiolla (ks. luku 7.3).

Joidenkin tavoitteiden vastuullisuusnäkökulma tulee ilmi, kun tarkastellaan viraston toiminnan tuloksia. Viraston johdon näkemyksen mukaan esimerkiksi alla olevat tulokset viraston toiminnasta koronapandemiavuonna 2021 ovat osoituksia toiminnan luotettavuudesta ja vastuullisuudesta:

- Valtion rahoituksen ja maksuvalmiuden turvaaminen tehokkaasti ja taloudellisesti poikkeusoloissa
- Valtion talousraportoinnin muodon ja sisällön muuntaminen joustavasti valtioneuvoston tarpeiden mukaan poikkeusoloissa
- Valtiokonttorin koko asiakaskunnan tehokas palvelu poikkeusoloissa.

”Valtiokonttori on tärkeä palanen Suomen hyvässä hallinnossa.”

Tomi Poikola, Tietohallintojohtaja

”Usein vastuullisuus tarkoittaa kokonaisnäkemyksen muodostamista siitä, onko toiminta Valtiokonttorin arvojen mukaista.”

Mikko Kangaspunta, Toimialajohtaja, Hallinto ja kehittäminen

3.5 Vastuullisuusraportointi

Valtiokonttori on jo monen vuoden ajan raportoinut vapaamuotoisesti toimintansa vastuullisuudesta viraston tilinpäätöksen toimintakertomuksessa. Valtionhallinnon yhteisen raportointikehyksen käyttöönotto aloittaa raportoinnissa uuden vaiheen.

Tällä raportilla Valtiokonttori viestii sidosryhmilleen kestävää kehitystä edistävästä työstään, noudattaen Valtiokonttorin ministeriöille, virastoille ja laitoksille 2.9.2021 antamaa ohjetta valtionhallinnon vastuullisuusraportoinnista. Raportissa kerrotaan, miten Valtiokonttori omalla toiminnallaan edesauttaa itse valitsemiensa 3–5 YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden (SDG-tavoitteet) toteutumista. Valtiokonttori on valinnut vuoden 2021 raportin kohteeksi alla näkyvät kestävän kehityksen tavoitteet:

Valinnan perusteena on, että tehtäviensä hoitamisen kautta Valtiokonttorilla nähdään olevan vaikutusmahdollisuuksia näiden tavoitteiden toteutumiseen. Tavoitteiden edistämisestä raportoidaan Valtiokonttorin **kädenjälki**, so. viraston toiminta tunnistettuihin tavoitteisiin nähden joko negatiivisten vaikutusten vähentämiseksi tai positiivisten vaikutusten lisäämiseksi.

Lisäksi raportissa kuvataan viraston toiminnasta aiheutuvia negatiivisia vaikutuksia sen toimintaympäristöön. Se on Valtiokonttorin toiminnan **jalanjälki**. Jalanjäljen kuvaamisen lisäksi raportissa kerrotaan, mitä toimia Valtiokonttori on vuonna 2021 tehnyt jalanjäljen pienentämiseksi.

Oman raportin laadinnan lisäksi Valtiokonttori tukee valtion tilivirastoja vastuullisuusraportoinnin käynnistämisessä.

> ”Valtiokonttorin tulostavoitteena on, että 75 % valtion kirjanpitoyksiköistä laatii vastuullisuusraportin vuodelta 2021. Tulemme tekemään ja julkaisemaan raporteista valtiotason yhteenvedon.”
>
> **Lasse Skog, Toimialajohtaja, T3 – Talous, tieto ja työelämä**

4 Kädenjälki talouden ja työelämän toimivuuteen

4.1 Yrityksille valtion tukea koronapandemian aikana

Tavoite 8: Edistää kaikkia koskevaa kestävää talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja

Mari Selviranta, Palvelujohtaja, Kansalaispalvelut

Valtiokonttorin vastuulla on keväästä 2020 lähtien ollut tehtävä, jossa yrityksille myönnetään valtion määräaikaista tukea koronapandemiasta aiheutuneiden liiketoiminnan yleisten vaikeuksien helpottamiseksi.

Tukien tavoitteena on ollut ehkäistä ja lievittää pandemian aiheuttamaa taloudellista taantumaa sekä auttaa yrityksiä selviytymään vaikeasta kassatilanteesta, jossa tulot ovat ehtyneet, mutta kiinteät menot pysyneet.

Vuonna 2021 Valtiokonttori oli merkittävin yksittäinen valtion koronatukien jakaja. Koronatukea maksettiin vuoden aikana yhteensä 780 miljoonaa euroa.

Valtiokonttori on tehnyt yhteistyötä elinkeinoelämän järjestöjen kanssa, jotta tieto tuen mahdollisuudesta saavuttaa siihen oikeutetut yritykset mahdollisimman hyvin. Pienyrittäjien saavuttamiseksi Valtiokonttori on tehnyt yhteistyötä kuntien yritysneuvojien kanssa. Ennen hakuaikojen päättymistä Valtiokonttori on kehottanut yrityksiä viimeistelemään hakemuksensa, jos niiden laadinta on ollut kesken. Hakuprosessin toimivuutta on testattu hakijayritysten kanssa ennen varsinaisten hakukierrosten aloittamista.

Kustannustukia koskevat tiedot on julkaistu mahdollisimman läpinäkyvästi. Valtiokonttorin tilastosivulla näkyvät keskeiset tiedot kaikista hakijoista sekä hakemusten käsittelystä.

Toimeenpanon henkilötyöpanos oli vuonna 2021 noin 108 henkilövuotta. Se oli reilu 28 % Valtiokonttorin koko henkilötyömäärästä. Moni korkeakouluopiskelija ja vastavalmistunut on saanut kustannustuen tehtävistä arvokasta työkokemusta.

Hakemuksia 2021

58400

Myönnettyjä tukia 2021 (kpl)

42160

Hakemusten käsittelyajan mediaani

43,8 tuntia

Asiakaspalautteiden keskiarvo

9,3 / 10

Sähköisten hakemusten osuus

97 %

Maksetut tuet 2021

780 M€

4.2 Luottoluokitukset rakentavat talouden perustaa

Alatavoite 8.10: Tukea kotimaisten rahoituslaitosten kykyä tarjota pankki-, vakuutus- ja rahoituspalveluja kaikille.

Mika Arola, Apulaisjohtaja, Rahoitus

Valtiokonttori vastaa Suomen valtion suhteista kansainvälisiin luottoluokituslaitoksiin. Niiden valmistelemia, Suomea koskevia arvioita hyödyntävät suuriakin omaisuusmassoja hoitavat sijoittajat tehdessään sijoituspäätöksiään. Luottoluokitusyhtiöiden arviot valtion luottokelpoisuudesta ja sijoittajien maksamat hinnat valtion liikkeeseen laskemista arvopapereista kulkevat useimmiten käsi kädessä: markkinoiden kalleimmat obligaatiot ovat yleensä myös parhaiten luokiteltuja.

Luottoluokitusyhtiöiden analyysien lopputulemat tiivistyvät lyhyisiin kirjainyhdistelmiin. Ne kertovat olennaisen luokituskohteen maksukyvystä ja -halukkuudesta, johon vaikuttavat lukuisat taloudelliset ja poliittiset tekijät, kuten kansan- ja valtiontalouden tila ja poliittisen järjestelmän vakaus. Luokituslaitosten analyytikot käyttävät hyvin erilaisia lähteitä työssään, mukaan lukien keskusteluita suomalaisten viranomaisten, tutkimuslaitosten ja pankkien ekonomistien sekä tiedotusvälineiden edustajien kanssa.

Valtiolla on kahden luottoluokitusyhtiön eli Fitch Ratingsin ja S&P Globalin kanssa sopimus luottoluokitusten tuottamisesta. Molemmat arvioivat tällä hetkellä Suomen valtion kuuluvan toiseksi parhaaseen luokitusryhmään AA+ -luottoluokituksella. Edellä mainittujen lisäksi Suomen valtion luottokelpoisuutta analysoi useampi muu luottoluokittaja, ilman erityistä sopimussuhdetta valtioon. Valtiokonttori julkaisee luokitusraportteja valtion velanhallinnan nettisivuilla www.valtionvelka.fi.

Luottoluokitukset ovat valtiolle tärkeitä rahoituksen saatavuuden turvaamiseksi ja lainanoton kustannustehokkuuden varmistamiseksi. Suuret obligaatiosijoittajat edellyttävät, että niiden sijoituskohteilla on luottoluokitus. Ajan myötä kiinnostus luottoluokituksiin on levinnyt alkuperäistä käyttäjäkuntaa eli sijoittajia laajemmalle. Niitä seuraavat tarkasti myös esimerkiksi poliittiset päättäjät ja tiedotusvälineiden edustajat. Suomalaisten yritysten luokituksille valtion luottoluokitus luo perustan, jonka päälle yritysten luottoluokitukset rakentuvat.

AA+

AA+

Sopimusperusteiset luottoluokitukset

Valtiolla on luottoluokitukset kahdelta luottoluokituslaitokselta: Fitch Ratingsilta ja S&P Global Ratingsilta. Pitkäaikaisen velan osalta ne ovat AA+ ja AA+.

4.3 Valtiokonttori palvelee työelämän kolhuissa

Alatavoite 8.8: Suojata työelämän oikeuksia ja taata turvallinen työympäristö kaikille työntekijöille…

Päivi Kaukinen, Palvelupäällikkö, Kansalaispalvelut
Liisa Kiltilä, Palvelupäällikkö, Kansalaispalvelut

Valtiokonttorilla on rooli valtion työelämän turvaverkossa. Valtiokonttori hoitaa valtion henkilöstön työtapaturmien ja ammattitautien korvaustoiminnan. Tavoitteena on turvata vahingonkärsineen toimeentulo työkyvyttömyysajalta ja saada vahingot hoidettua kuntoon niin, että henkilö pystyy palaamaan töihin.

Korvaustehtävä on laaja, koska se kattaa tavallisten työympäristöjen lisäksi turvan virkamatkoilla, kriisinhallintatehtävissä sekä TE-toimistojen tai työllisyyden kuntakokeilun kanssa sovituissa valmennuksissa tai kokeiluissa. Vuoden 2021 alussa tehtäväkenttä laajentui edelleen, kun Suomen ulkomaanedustustoihin lähetettyjen virkahenkilöiden ja heidän mukanaan seuraavien perheenjäsenten terveydenhuollon korvaaminen siirtyi Valtiokonttorin vastuulle. Se nosti matkustajavahinkojen korvaushakemusten määrää huomattavasti.

Valtiokonttorissa tehdään aktiivisesti työtä, jotta sen tarjoamat korvauspalvelut tunnetaan hyvin. Vuonna 2021 järjestettiin 10 vakuutusoppituntia kriisinhallintatehtäviin lähteville. Lisäksi pidettiin laaja koulutuskokonaisuus valtion työtapaturmailmoituskäytännön muutoksista ja sähköisestä asioinnista. Valtiokonttori teki raportointivuonna myös vahinkojen ennaltaehkäisyyn ja laadukkaampaan hoitamiseen tähtäävää yhteistyötä Puolustusvoimien, Poliisin, Tullin ja Tapaturmavakuutuskeskuksen kanssa.

Koronapandemia on aiheuttanut muutoksia työtapaturmien sattumiseen, mikä näkyi myös vuonna 2021. Laaja etätyöskentely on vähentänyt kodin ja työpaikan välisellä matkalla sattuvien tapaturmien määrää, ja etätyötapaturmat ovat tyypillisesti olleet melko lieviä. Niistä on myös aiheutunut vähemmän työkyvyttömyysjaksoja, koska lievän vammankin rasittamana henkilöt pystyvät usein työskentelemään etätöissä, esimerkiksi kotioloissa.

4.4 Hyvän työelämän ja uudistumiskyvyn tuki

Alatavoite 8.8: Suojata työelämän oikeuksia ja taata turvallinen työympäristö kaikille työntekijöille…

Sari Virta, Kehittämispäällikkö, T3 – Talous, tieto ja työelämä

Valtiokonttorin T3-toimialan Työelämäpalvelut-tiimi tukee valtion organisaatioiden uudistumiskykyä, työyhteisöjen toimivuutta ja työhyvinvointia sekä kestävän kehityksen edistämiseksi tehtävää työtä. Muutosvalmiuksien paraneminen vahvistaa työyhteisöjen kestävää ja turvallista työympäristöä sekä lisää työhyvinvointia. Uudistumiskyvyn vahvistuminen mahdollistaa organisaatioille oman ydintehtävänsä täysipainoisen toteutuksen muuttuvassa ympäristössä. Työelämäpalveluiden työllä vahvistetaan valtionhallinnon organisaatioiden kykyä edistää kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista ydintehtävänsä kautta.

Verkostoyhteistyö on keskeinen keino hyvän työelämän rakentamisessa. Tästä esimerkkinä on työsuojelun yhteistyöryhmä, jota Työelämäpalvelut koordinoi. Yhteistyöryhmä koostuu viidestä työsuojelupäälliköstä ja viidestä työsuojeluvaltuutetusta, jotka valitaan vaaleilla valtion työsuojeluhenkilöstöstä. Mukana ovat myös valtiovarainministeriön, työntekijäjärjestöjen ja Valtiokonttorin edustajat. Ryhmän työ edistää turvallisen työympäristön ylläpitoa ja kehittämistä sekä hyvien käytäntöjen jakamista valtion organisaatioissa.

Työelämäpalvelut-tiimi koordinoi Kaiku-kehittämisrahaa. Rahoitusta myönnetään valtion organisaatioiden kehittämis-, kokeilu- ja tiedon edistämisen hankkeisiin sekä viestintään ja verkostotoimintaan, joiden avulla virastot uudistavat toimintaansa. Kaiku-kehittämisrahaa voi hakea juoksevasti ja uudet hakemukset käsitellään nopeasti (yleensä kahdessa viikossa), jotta kehittämishankkeet ovat oikeaaikaisia ja vastaavat kulloinkin käsillä olevaan kehittämistarpeeseen. Vuonna 2021 poikkihallinnollisten, virastojen yhteisten kehittämishankkeitten osuus nousi ensimmäistä kertaa yli 30 %:iin hankkeiden kokonaisuudesta. Infograafeissa alla on esitetty Kaiku-rahoituksen käytön perustietoja. Yksittäisiä hankkeita voi tarkastella Valtiolla.fi-sivustolla.

4.5 Ammatillinen kuntoutus tukee työelämässä pysymistä

Alatavoite 8.5: Saavuttaa vuoteen 2030 mennessä täysi ja tuottava työllisyys ja säällinen työ kaikille, mukaan lukien nuorille ja vammaisille…

Päivi Kaukinen, Palvelupäällikkö, Kansalaispalvelut
Taina Tanhua, Korvausasiantuntija, Kansalaispalvelut

Ammatillinen kuntoutus kuuluu Valtiokonttorin korvausturvaan työtapaturmien ja ammattitautien sekä sotilastapaturmien ja palvelussairauksien alueella. Myös valtion ajoneuvojen aiheuttamissa liikennevahingoissa voidaan korvata ammatillista kuntoutusta.

Kuntoutuksen tavoitteena on tukea vahingonkärsinyttä pysymään työelämässä, vaikka hänellä on vahinkotapahtumasta aiheutunut terveydellinen rajoite. Rajoite saattaa esimerkiksi estää henkilön jatkamisen nykyisessä työssään. Kuntoutuksen avulla löydetään muita työtehtäviä, joihin työkyky on sopiva. Tämä voi tarkoittaa jopa uuteen ammattiin kouluttautumista.

Ammatillinen kuntoutus tukee myös asevelvollisia. Palvelusaikana sattuneen tapaturman tai palvelussairauden jälkeen kuntoutus voi olla nuorelle aikuiselle merkittävä askel koulutukseen ja työelämään. Tarvittaessa kuntoutus sisältää myös apua elämänhallintaan. Kokonaisuutena sillä voi olla syrjäytymistä ehkäisevä vaikutus. Elämänhallintaa varten korvausturvaan sisältyy varusmiehiä varten oma lisäpalvelu, niin sanottu kevytkuntoutus. Valtiokonttorin korvausratkaisijat arvioivat aloitteellisesti, edellyttääkö palveluksesta kotiutuneen henkilön tilanne kuntoutustarpeen selvittämistä.

Koronapandemia on aiheuttanut kuntoutustoimintaan haasteita. Kuntoutusprosessit ovat viivästyneet tilanteissa, joissa uuden tutkinnon suorittamiseen tarvittavaa työharjoittelua ei voida järjestää rajoitusten takia. Myös työkokeilupaikkojen löytäminen on ollut hankalampaa laajan etätyön aikana. Valtiokonttori on yrittänyt löytää toimivia ratkaisuja kuntoutusten läpivientiin yhdessä sopimuskumppaninsa kanssa.

Koronapandemian aiheuttama laaja etätyö on vähentänyt työtapaturmien määrää (ks. luku 4.3), mikä taas on vähentänyt ammatillisen kuntoutuksen tarvetta. Alla ovat luvut Valtiokonttorin sopimuskumppanilleen tekemistä ammatillisen kuntoutuksen toimeksiannoista. (Kuva: Puolustusvoimat)

> ”Vastuullisuus kumpuaa kaikista niistä tehtävistä, joita Valtiokonttorilla on yli 140 vuoden aikana ollut.”
>
> **Jyri Tapper, Toimialajohtaja, Kansalaispalvelut**

5 Kädenjälki innovaatioihin ja infrastruktuuriin

5.1 Yritysluotot edistävät tulevaisuuden ratkaisuja

9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA

Tavoite 9: Rakentaa kestävää infrastruktuuria sekä edistää kestävää teollisuutta ja innovaatioita

Maria-Elisa Eerikäinen, Luottopäällikkö, Rahoitus

Valtiokonttorissa hallinnoidaan Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandin myöntämiä tuotekehitys- ja perustamislainoja. Business Finland voi myöntää yrityksille avustusta ja lainaa tutkimus- ja kehitysprojekteihin. Tavoitteena on edistää kansainvälisesti kilpailukykyisten tuotteiden, tuotantomenetelmien ja palveluiden kehittämistä.

Rahoitusta haetaan Business Finlandilta, joka tekee päätöksen avustuksen ja lainan myöntämisestä hakemuksen perusteella. Valtiokonttori vastaa myöntämispäätöksen jälkeisistä tehtävistä, muun muassa lainoihin liittyvän velkakirjan laatimisesta, maksuliikenteen hoitamisesta sekä saatavien valvonnasta ja perinnästä. Valtiokonttorissa pyritään edesauttamaan sitä, että lainansaaja saa nostettua lainan viivytyksettä. Käytännössä lainansaajia opastetaan tarvittavien asiakirjojen toimittamisessa ja annetaan mahdollisuus allekirjoittaa velkakirja sähköisesti, mikä lyhentää lainan nostamiseen kuluvaa aikaa.

Saamiensa tuotekehityslainojen avulla yhtiöillä on mahdollisuus kasvaa ja kehittää tulevaisuuden ratkaisuja. Tuotekehityslainoja saaneiden yhtiöiden toimialat ovat moninaisia ja yhtiöiden toiminta voi olla globaalia.

Koronapandemia on aiheuttanut osalle yhtiöistä haasteita, jotka näkyivät myös raportointivuonna 2021. Business Finland on myöntänyt koronapandemian takia vuodesta 2020 lähtien häiriötilanteeseen tarkoitettuja tuotekehityslainoja.

Lainakanta on jatkuvasti kasvava ja vuoden 2021 lopussa tuotekehityslainojen pääoma oli yhteensä n. 1,1 miljardia euroa. (Kuva: Oulun yliopisto)

Tuotekehityslainojen kappalemäärä (31.12.)

Tuotekehityslainojen pääoma (milj. €, 31.12.)

”Vastuullisuutta ei voi irrottaa viraston muusta tekemisestä. Se on kiinteä osa Valtiokonttorin liiketoimintaa.”

Teppo Koivisto, Toimialajohtaja, Rahoitus

5.2 Yhteishankkeessa rakennetaan talouden infrastruktuuria

Alatavoite 9.1: Kehittää laadukasta, luotettavaa ja kestävää infrastruktuuria… taloudellisen kehityksen ja ihmisten hyvinvoinnin tueksi…

Keijo Kettunen, Hankejohtaja, T3 – Talous, tieto ja työelämä

Valtiokonttorilla on aktiivinen rooli Patentti- ja rekisterihallituksen vetämässä Yrityksen digitalous -hankkeessa. Hankkeen visiona on tehdä Suomesta vuoteen 2030 mennessä kilpailukykyisin toimintaympäristö, jossa palvelut ovat siirtyneet verkkoon ja ne keskustelevat keskenään. Visiossa keskeiset liiketoimintatiedot, kuten tilaukset, toimitustiedot ja laskut välitetään automaattisesti yritykseltä toiselle.

Hanke kestää vuoden 2024 loppuun saakka. Kansallisen tason lisäksi tavoitteena on muodostaa muiden pohjoismaiden kanssa yhteentoimiva talouden toimijoiden ekosysteemi, jossa tiedot liikkuvat eri osapuolten välillä saumattomasti, reaaliaikaisesti ja turvallisesti.

Tavoitteiden toteuttaminen keventää yritysten taloushallintoa digitalisaation ja automaation avulla niin, että voimavaroja voidaan keskittää itse liiketoimintaan. Näin voidaan parantaa yritysten kilpailukykyä.

Hanketyössä Valtiokonttorin vastuulla on liiketoiminnan asiakirjojen sähköistäminen ja standardointi. Liiketoiminnan asiakirjoja ovat tässä yhteydessä hankintasanomat, verkkolaskut sekä sähköiset kuitit (eKuitti). Kun asiakirjoille luodaan digitaalinen infrastruktuuri ja niiden sisältö vakioidaan, syntyy mahdollisuus automatisoida yrityksen taloustietojen raportointia viranomaisille, esimerkiksi verottajalle ja tilastointiin. Kun taloustieto on saatettu rakenteiseen muotoon, useat viranomaiset voivat poimia tarvitsemansa tiedot samoilta raporteilta. Näin toteutuu ns. yhden luukun periaate. Yrityksen taloutta koskevien tietojen reaaliaikaisuus luo edellytyksiä laadukkaammalle päätöksenteolle yrityksen sisällä. Standardien yhdenmukaistaminen mahdollistaa entistä sujuvamman kaupankäynnin Suomessa sekä maan rajojen yli.

Hanke käynnistyi virallisesti kesäkuussa 2021. Sen jälkeen Valtiokonttorin tuotoksia ovat olleet sähköisten kuittien sääntökirjan ensimmäinen versio sekä mm. valtionhallinnon tilausten ja laskujenkäsittelyjärjestelmässä käyttöönotettavien, Peppol-standardin mukaisten hankintasanomien määrittäminen. Lisäksi vuonna 2021 selvitettiin verkkolaskutuskyvykkyyksiä kuntakentässä sekä pienissä yrityksissä.

Verkkolaskuosoitteelliset yritykset suhteutettuna yritysten kokonaismäärään, perustuen vuoden 2020 tilastoihin

Kuntien verkkolaskuprosentit ostolaskuissa (2020 tiedot)
199 kuntaa 309:stä vastasi

6 Kädenjälki hyvään asumiseen

6.1 Korkotuet ja valtiontakaukset asuntoyhteisöille

Alatavoite 11.1: Taata vuoteen 2030 mennessä kaikille riittävä, turvallinen ja edullinen asunto ja peruspalvelut sekä parantaa slummialueita.

Mirkka Luoma, Luottopäällikkö, Rahoitus

Valtiokonttori hallinnoi korkotukilainoja, jotka on myönnetty vuokra- ja asumisoikeustalojen rakentamiseen, peruskorjaukseen ja hankintaan. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA) hyväksyy rahalaitosten myöntämät lainat korkotukilainoiksi. Korkotukilainoilla on valtion täytetakaus, joka tulee voimaan suoraan lain nojalla. Se tarkoittaa, että Valtiokonttori maksaa lainanmyöntäjänä toimineille rahalaitoksille takauskorvauksia tilanteissa, joissa lainan vakuuden myynnistä saadut varat eivät riitä kattamaan takauslainan maksamatta olevia lyhennyksiä ja korkoja.

Korkotukilainaa voivat saada ARA:n yleishyödylliseksi nimeämät yhteisöt. Niiden toimintaa ja riskien ottamista on rajattu toimialan osalta niin, että ne voivat rakennuttaa sekä hankkia vuokra-asuntoja ja vuokrata niitä sosiaalisin perustein. Tavoitteena ovat asukkaiden hyvät ja turvalliset asuinolot kohtuullisin kustannuksin. Korkotukilaissa on useita tavoitteita koskevia vaatimuksia, muun muassa korkotuen suuntaaminen eri alueille ja kuntiin niissä esiintyvän asunnontarpeen mukaan. Myös asukasvalinnan tavoitteet on määritelty. Niissä huomioidaan ruokakuntien asunnontarve, monipuolinen asukasrakenne sekä sosiaalisesti tasapainoisten asuinalueiden toteutuminen.

Valtiokonttori huolehtii, että korkotukien ja valtiontakausten hallinnointi sekä maksatus hoidetaan vastuullisesti ja säädösten asettamien velvoitteiden mukaisesti. Se tukee osaltaan sosiaalisen asuntotuotannon tavoitteiden toteutumista. Keskeinen osa hallinnointia on vastuukantaan liittyvä riskienhallinta, joka turvaa myös lainansaajayhteisöjen ja kohteissa asuvien asukkaiden etua.

Valtiokonttori ohjeistaa rahalaitoksia laina-aikana tapahtuvia muutostilanteita sekä lainojen täytetakaukseen perustuvaa valtion vastuuta koskevissa asioissa. Lainan elinkaaren aikana tapahtuvien lainaehto- ja vakuusmuutosten osalta Valtiokonttori arvioi tapauskohtaisesti, onko esitetty muutos takaajan puolelta hyväksyttävissä. Tällöin keskeistä on arvioida muun muassa muutoksen vaikutusta lainansaajayhteisön taloudelliseen asemaan. Korkotukilainojen pääomat ovat kasvaneet merkittävästi viime vuosien aikana. Vuoden 2021 lopussa pääomat olivat yhteensä 15,1 miljardia euroa.

Yhteisöjen korkotukilainojen pääomat (mrd. €, 31.12.)

Yhteisöjen korkotukilainat, maksetut korkotuet (€, 31.12.)

6.2 Yksityishenkilöille tukea asuntorahoitukseen

Alatavoite 11.1: Taata vuoteen 2030 mennessä kaikille riittävä, turvallinen ja edullinen asunto ja peruspalvelut sekä parantaa slummialueita.

Soile Karttunen, Luottopäällikkö, Rahoitus

Valtiokonttorin tehtävänä on hallinnoida asuntosäästöpalkkiojärjestelmän (nk. ASP-järjestelmän) mukaisia korkotukia ja omistusasuntolainojen valtiontakauksia.

ASP-järjestelmän tarkoituksena on helpottaa nuorten ensimmäisen omistusasunnon hankintaa ja edistää asuntosäästämistä. Valtio maksaa korkotukea, jos ASP-lainan korko ylittää 3,8 prosenttia. Korkotukea maksetaan ensimmäiset kymmenen vuotta lainan ensimmäisestä nostosta alkaen. ASP-korkotukilainalle voi tarvittaessa saada myös maksuttoman valtiontakauksen. ASP-lainakanta on kasvava. Vuoden 2021 lopussa ASP-lainojen yhteenlasketut pääomat olivat noin 4,8 miljardia euroa.

ASP-lainojen valtiontakausten lisäksi Valtiokonttori hallinnoi myös muita yksityishenkilöiden omistusasuntolainojen valtiontakauksia. Kun laissa määritellyt edellytykset täyttyvät, valtiontakauksen voi saada kuka tahansa omistusasunnon hankkija. Valtiontakausjärjestelmän avulla pyritään edesauttamaan asunnon hankkijoita saavuttamaan kunkin mieltymyksiä vastaava asumismuoto ja takaamaan omistusasumisen saavuttaminen. Valtiontakaus myönnetään vain ensisijaisen asunnon hankintaan. Omistusasuntolainojen valtiontakausten vastuumäärä oli vuoden 2021 lopussa noin 1,9 miljardia euroa.

Korkotuet ja takauskorvaukset Valtiokonttori maksaa luotonmyöntäjälle. Valtiokonttorin tehtävänä on valvoa, että maksettava korkotuki ja valtiontakaus täyttävät lainansaajalle ja luotonmyöntäjälle laissa asetetut edellytykset. Valtiokonttori ohjeistaa ja antaa neuvontaa rahalaitoksille ASP-lainoitukseen ja valtiontakauksiin liittyen. Käytännössä rahalaitoksille järjestetään koulutusta, laaditaan ohjeistusta ja annetaan neuvontaa eri kanavissa. Myös lainansaajia neuvotaan erilaisissa ASP-lainoihin ja valtiontakauksiin liittyvissä asioissa. Ne voivat liittyä esimerkiksi asunnon vaihtotilanteisiin.

”Vastuullisuus tarkoittaa, että Valtiokonttorin toiminta on läpinäkyvää, tarkastelun kestävää, julkista ja veronmaksajien etujen mukaista.”

Teppo Koivisto, Toimialajohtaja, Rahoitus

6.3 Tervehdyttämistoimilla elinvoimaa asuntoyhteisöihin

Alatavoite 11.1: Taata vuoteen 2030 mennessä kaikille riittävä, turvallinen ja edullinen asunto ja peruspalvelut sekä parantaa slummialueita.

Jari Häkkinen, Luottopäällikkö, Rahoitus

Valtiokonttori hallinnoi Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (ARA) ja kuntien myöntämiä aravalainoja. Aravalainoja on myönnetty vuosina 1949–2007 kunnille, muille julkisyhteisöille, ARA:n nimeämille yleishyödyllisille asuntoyhteisöille sekä näiden yhteisöjen omistamille osakeyhtiölle kohtuuhintaisten asuntojen rakentamiseen. Vuoden 2021 lopussa aravalainakannan koko oli 2,8 miljardia euroa. Uusia lainoja ei enää myönnetä, vaan valtion tukea asumiseen ohjataan korkotukien ja takausten kautta.

Valtiokonttori vastaa aravalainojen myöntämispäätöksen jälkeisistä tehtävistä, muun muassa niihin liittyvän maksuliikenteen hoitamisesta, vakuuksien ylläpidosta sekä saatavien valvonnasta ja perinnästä. Valtiokonttorin tehtäviin kuuluvat myös aravalainoitettujen vuokra- ja asumisoikeusyhteisöjen taloudelliset tervehdyttämistoimenpiteet.

Talouden tervehdyttämistoimia voidaan myöntää taloudellisissa vaikeuksissa oleville aravavuokrataloyhteisöille. Tervehdyttämistoimia ovat lainaehtojen muuttaminen, tervehdyttämisavustus, viivästyskorkohelpotus sekä rajoitusakordi myynnin yhteydessä ja purkuakordi purkamisen yhteydessä. Akordi tarkoittaa sopimusta velan kohtuullistamisesta tai anteeksiantamisesta.

Tervehdyttämistoimien avulla voidaan auttaa vuokrataloyhteisöjä mm. selviämään kiinteistöjen korjaustarpeista ja ylläpidosta. Tervehdyttämistoimet voivat auttaa vuokrataloyhteisöjä jatkamaan toimintaansa ja tarjoamaan edullista ja turvallista asumista paikkakunnalla jatkossakin.

Tervehdyttämistoimien myöntämiselle on pääosin laissa määrätyt ehdot. Yleisesti hakijalta odotetaan suunnitelmaa vaikeuksissa olevan yhteisön talouden tervehdyttämiseksi. Tervehdyttämistoimien lisäksi edellytetään myös hakijan ja omistajan omia toimia yhteisön talouden tilanteen parantamiseksi.

Tervehdyttämistoimien tarve aravavuokrayhteisöille on jatkunut tasaisena viime vuosina lukuun ottamatta lainaehtomuutoksia, joiden määrä on kasvanut merkittävästi. Kaupungistumisen jatkuminen, asuntomarkkinoiden kehitys, Suomen väestökehitys sekä kasvavat kiinteistöjen peruskorjaustarpeet luovat jatkossakin tarvetta talouden tervehdyttämistoimille. Vuonna 2021 tervehdyttämisavustuksia myönnettiin 500 000 euroa ja viivästyskorkohelpotuksia 160 000 euroa.

7 Kädenjälki hyvään ja avoimeen hallintoon

7.1 Kansalaispalvelut toteuttavat oikeusturvaa

7.1.1 Oikeusturva johtamisen ja seurannan kohteena

Alatavoite 16.3: Edistää oikeusturvaa kansallisilla ja kansainvälisillä tasoilla sekä varmistaa kaikille yhtäläinen pääsy oikeuspalveluiden piiriin.

Jyri Tapper, Toimialajohtaja, Kansalaispalvelut

Suomen perustuslain 21 §:ssä säädetään oikeusturvan toteuttamisesta. Sen mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi (=muutoksenhaku).

Valtiokonttorin Kansalaispalvelut-toimiala palveli hallinnon asiakkaita vuonna 2021 tuottamalla lähes kolmeakymmentä erilaista palvelua sotainvalidi- ja veteraaniasioiden, vahingonkorvausten, valtion edunvalvonnan sekä yritysten kustannustukien alueella. Toimialalla tehtiin määrätietoisesti töitä sen eteen, että asioiden käsittely on asianmukaista ja viivytyksetöntä. Alle on poimittu vuoden 2021 tunnuslukuja siitä, miten oikeusturvan toteutumista Kansalaispalveluissa johdetaan ja seurataan. Tarkemmassa raportointivuorossa on kaksi vahingonkorvauslajia (ks. kaksi seuraavaa lukua).

Toimialan asiakastyytyväisyyden yleisarvosanojen keskiarvo, asteikko 4–10

9,2

Vahingonkorvauspäätösten sisäisen laaduntarkastuksen kohdealueet

12

Valtiokonttorin päätösten pysyvyys (%) Tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnassa

89,4 %

Vastattujen puhelujen määrä puhelinpalveluaikana / Saapuvien puheluiden vastausprosentti

30983 / 93,2 %

Tapaturmakorvausten käsittelyaika 80 %:ssa päätöksistä, pv

Rikosvahinkokorvausten käsittelyaika, kk

7.1.2 Korvaukset syyttömästi vapautensa menettäneille

Alatavoite 16.3: Edistää oikeusturvaa kansallisilla ja kansainvälisillä tasoilla sekä varmistaa kaikille yhtäläinen pääsy oikeuspalveluiden piiriin.

Ari Paananen, Lakimies, Kansalaispalvelut

Valtiokonttori myöntää aiheettomaksi osoittautuneesta vapaudenmenetyksestä ja matkustuskiellosta korvauksia kärsimyksestä, tulojen vähentymisestä ja vapaudenmenetyksestä aiheutuvista suorista kuluista. Rikosepäilyn johdosta aiheettomasti vapautensa menettäneen oikeudesta saada korvausta säädetään laissa syyttömästi vangitulle tai tuomitulle valtion varoista vapaudenmenetyksen johdosta maksettavasta korvauksesta (422/1974).

Oikeus vapauteen on yksi keskeisistä perus- ja ihmisoikeuksista. Suomen perustuslain määräykset ja kansainväliset ihmisoikeussopimukset asettavat reunaehdot sen rajoittamiselle. Perustuslain 7 §:n mukaan jokaisella on oikeus henkilökohtaiseen vapauteen, jota ei saa riistää mielivaltaisesti eikä ilman laissa säädettyä perustetta. Vapautensa menettäneen oikeudet on turvattava laintasoisella sääntelyllä. Vapaudenmenetyksen sisältävästä rangaistuksesta voi päättää vain tuomioistuin ja muunkin vapaudenmenetyksen laillisuus on voitava saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi. Vastaavat määräykset löytyvät kansainvälisistä ihmisoikeussopimuksista, Euroopan ihmisoikeussopimuksen 5 artiklasta ja Kansainvälisiä ja poliittisia oikeuksia koskevan sopimuksen 9 artiklasta.

Kun vapauteen kohdistuvien pakkokeinojen käyttö ei edellytä täyttä näyttöä epäillyn henkilön syyllisyydestä tutkittavaan rikokseen, saattaa vapaudenmenetys myöhemmin osoittautua aiheettomaksi. Rikosprosessin aikana voi selvitä, ettei vapautensa menettäneellä ole ollut mitään tekemistä tutkitun rikoksen kanssa tai ettei hän ainakaan ole epäillyn asemassa. Mahdollista on myös, ettei näyttö riitä epäillyn syytteeseen asettamiseksi tai, jos syyte on nostettu, langettavaan tuomioon. Näissä tilanteissa vapautensa menettäneellä on oikeus valtion varoista maksettavaan korvaukseen vapaudenmenetyksen ajalta.

Valtiokonttori edistää oikeusturvaa pyrkimällä ratkaisutoiminnassaan hakijoiden yhdenmukaiseen kohteluun kunkin tapauksen erityispiirteet huomioiden. Vuonna 2021 korvaustoiminnassa siirryttiin asiakirjojen sähköiseen hallinnointiin, mikä tukee osaltaan korvaustoimintaa. Sisäisiä käsittelyohjeita on syvennetty tukemaan yhdenmukaista ratkaisulinjaa ja päätösten perusteluja kehitetään aktiivisesti. Lisäksi korvausosaamista on pitkäjänteisesti laajennettu useammalle lakimiehelle Valtiokonttorin organisaatiossa. Vuonna 2021 hakemusten keskimääräinen käsittelyaika oli 69 päivää.

7.1.3 Valtion vahingonkorvausvastuuseen perustuvat korvaukset

Alatavoite 16.3: Edistää oikeusturvaa kansallisilla ja kansainvälisillä tasoilla sekä varmistaa kaikille yhtäläinen pääsy oikeuspalveluiden piiriin.

Pekka Syrjänen, Lakiasiainpäällikkö, Kansalaispalvelut
Katja Järveläinen, Erikoissuunnittelija, Kansalaispalvelut

Viranomaistehtävien hoitamisesta aiheutuu myös vahinkoja. Oikeus vaatia korvausta virkamiehen lainvastaisesta toimenpiteestä tai laiminlyönnistä aiheutuneesta vahingosta perustuu perustuslain säännökseen. Myös oikeudesta oikeusturvaan sekä yhdenvertaiseen kohteluun säädetään perustuslaissa. Oikeusturvan näkökulmasta on tärkeää, että viranomaisen vahingonkorvausvastuu osana hallinnon oikeussuojaa on asianmukaisesti ja tehokkaasti järjestetty. Yhdenvertaisuuden toteutuminen puolestaan edellyttää sääntelyltä ja lainkäytöltä selkeyttä ja ennustettavuutta.

Valtiokonttorin tehtävänä on osaltaan huolehtia siitä, että viranomaisen vahingonkorvausvastuu toteutuu yhdenvertaisesti ja asianmukaisesti ja että viranomaistoiminnasta vahinkoa kärsinyt saa vahingostaan asianmukaisen hyvityksen ilman kohtuuttomia ponnistuksia. Kun asia ratkaistaan Valtiokonttorissa, korvauksen hakija saa objektiivisen päätöksen nopeammin ja edullisemmin kuin tuomioistuinprosessissa.

Valtiokonttori käsittelee pääosan niistä valtioon kohdistuvista vahingonkorvausvaatimuksista, joissa vaatimus perustuu valtion viranomaisen virheeseen tai laiminlyöntiin. Valtiokonttori huolehtii myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomioon perustuvien korvausten maksamisesta. Ennen ratkaisun antamista viranomaiselle varataan mahdollisuus antaa lausuntonsa korvausvaatimuksesta. Käsittelyn tasapuolisuus varmistetaan kuulemalla korvauksen hakijaa. Toimivaltaansa kuuluvissa asioissa Valtiokonttori myös edustaa valtiota oikeudenkäynnissä.

Vuonna 2021 Valtiokonttori maksoi valtion yleiseen vahingonkorvausvelvollisuuteen perustuen ennätysmäärän korvauksia. Valtaosa maksetuista korvauksista koski päätöksiä, jotka Valtiokonttori antoi Traficomin romutuspalkkiota koskevaan virheelliseen neuvontaan perustuvissa asioissa. Vuonna 2021 maksettiin myös muun muassa korvaukset, jotka Euroopan ihmisoikeustuomioistuin velvoitti Suomen valtion korvaamaan Kauhajoen kouluampumisten uhrien omaisille.

> ”Emme aio delegoida tai ulkoistaa vastuullisuutta, vaan jokainen valtiokonttorilainen tekee aidosti vastuullisuustyötä valtion ja yhteiskunnan eteen.”
>
> **Timo Laitinen, Pääjohtaja**

7.2 Tutkihallintoa.fi tuo avoimuutta hallintoon

Alatavoite 16.6: Kehittää tehokkaita, vastuullisia ja läpinäkyviä instituutioita kaikilla tasoilla.

Denis Galkin, Projektipäällikkö, T3 – Talous, tieto ja työelämä
Jukka Kujala, Raportointiasiantuntija, T3 – Talous, tieto ja työelämä

Valtiokonttorin tuottama tutkihallintoa.fi-sivusto on perustettu edistämään hyvää ja läpinäkyvää julkista hallintoa. Sivusto on laajentunut vauhdilla sitä mukaa, kun käyttöön on tullut uutta julkaistavaa tietoa. Tutkihallintoa.fi palvelee valtionhallintoa, kuntasektoria, kansalaisia, yhteisöjä sekä yrityksiä, toisin sanoen kaikkia hallinnon asiakkaita ja sidosryhmiä.

Tarjoamalla jokaisen käyttöön ajantasaista ja helposti saavutettavaa tietoa, sivusto edistää julkisen hallinnon avoimuutta. Avoimuudesta voi olla monenlaista hyötyä. Sivusto tarjoaa jokaiselle mahdollisuuden valvoa hallinnon toimintaa sekä julkisten varojen käyttöä. Sen lisäksi hallinnon organisaatiot, joiden toimintaa raportit kuvaavat, voivat käyttää selkeästi esitettyjä tietoja toimintansa kehittämiseen. Yritykset voivat hyödyntää tietoja tuote- tai palveluvalikoimansa sekä markkinointinsa kehittämiseen.

Vuonna 2021 tutkihallintoa.fi -sivusto laajentui sisältämään myös kuntien ja kuntayhtymien taloustietoja. Tiedot nousevat sivustolle Power BI -raporteiksi välittömästi sen jälkeen, kun kunta tai kuntayhtymä on raportoinut uusia tietoja ja hyväksynyt raportin virheettömäksi. Kuntien taloustietojen lisäksi sivustolle alettiin vuoden 2021 aikana kuvata valtiohallinnon tietojärjestelmissä olevia tietueita tietonavigaattorin muodossa. Navigaattori tarjoaa yleisen tason kuvauksen siitä, mitä tietoja valtion konsernipalveluiden tuottajien tietojärjestelmissä käsitellään.

Vuoden 2021 aikana Valtiokonttorin tuottama valtiontalouden kuukausitiedote siirtyi uudistuneena niin ikään tutkihallintoa.fi-sivustolla julkaistavaksi. Tiedote tarjoaa kattavan näkymän valtion taloustilanteeseen.

Tutkihallintoa.fi ei ole vain sivusto, joka mahdollistaa julkishallinnon tietojen ja toiminnan tarkastelun. Sivustolla on myös ohjelmointirajapintoja, joiden avulla tietoja voi ladata omaan käyttöön. Alla on lukuja sivuston käyttömääristä vuonna 2021.

> ”T3-toimialan vastuullisuustyön ytimessä on hallinnon ohjaaminen tehokkuuteen, tietojen avaamiseen sekä vastuullisuuteen. Tuemme myös hyvien työympäristöjen sekä työyhteisöjen kehittämistä ja ylläpitoa.”
>
> **Lasse Skog, Toimialajohtaja, T3 – Talous, tieto ja työelämä**

7.3 ESG-viestintä kertoo yhteiskunnan kestävyydestä

Alatavoite 16.6: Kehittää tehokkaita, vastuullisia ja läpinäkyviä instituutioita kaikilla tasoilla.

Tiina Heinilä, Kansainvälisen viestinnän asiantuntija, Rahoitus

Valtiokonttori vastaa valtion varainhankinnasta ja suhteista Suomen valtionvelan sijoittajiin. Valtion varainhankinta ja joukkovelkakirjalainat on suunnattu kansainvälisille, institutionaalisille sijoittajille. Tyypillisiä valtionvelkaan sijoittavia tahoja ovat pankit, keskuspankit, rahastot sekä eläke- ja vakuutusyhtiöt. Suomen valtion varainhankinta on vuositasolla 25–30 miljardia euroa.

Suomen valtio pyrkii hajauttamaan varainhankintansa sijoittajapohjaa mm. maantieteellisesti, sillä laaja sijoittajapohja vahvistaa valtion varainhankintakykyä ja tukee lainojen hinnoittelua jälkimarkkinoilla. Aktiivinen vuoropuhelu valtionvelan sijoittajien kanssa edistää varainhankinnan kustannustehokkuutta ja on hyvää jälleenrahoitusriskin hallintaa.

Vastuullisuuden painoarvo kasvaa rahoitusmarkkinoilla, jossa vastuullisuuden kolmea osa-aluetta kuvataan usein kirjainyhdistelmällä ESG (Environmental, Social, Governance). Myös valtioiden velkakirjamarkkinoilla sijoittajia kiinnostavat rahallisen tuoton lisäksi yhä enemmän sijoitusten yhteiskunta- ja ympäristövaikutukset.

Valtiokonttori edistää Suomen erottautumista valtioiden velkakirjakirjamarkkinoilla panostamalla Suomen ESG-vahvuuksien viestintään. Valtiokonttori julkaisi v. 2021 treasuryfinland.fi-sivustollaan uuden kansainvälisille sijoittajille suunnatun osion, joka tarjoaa ajantasaisen tilannekuvan siitä, miten Suomi hillitsee ilmaston lämpenemistä, edistää yhteiskunnallista hyvinvointia ja vahvistaa hyvää hallintoa. Sivusto on rakennettu sijoittajilta ja pankeilta saadun näkemyksen perusteella.

ESG-tilannekuvan tarkoituksena on helpottaa valtionlainojen sijoittajien itsenäistä työtä ESG-tekijöiden huomioimiseksi sijoituksiin liittyvässä päätöksenteossa. Sivuston peruskalliota ovat ulkoiset tieto- ja tilastolähteet, joiden hyödyntämistä Valtiokonttori haluaa edistää. Avoimia rajapintoja hyödyntävät reaaliaikaiset tilastot mm. Tilastokeskuksesta, Maailmanpankista ja OECD:sta rakentavat osaltaan viestiä valtiosta, jonka tunnettuja vahvuuksia ovat avoimuus, läpinäkyvyys, vahvat instituutiot ja yhteiskunnan vakaus.

8 Valtiokonttorin jalanjälki eli negatiiviset vaikutukset toimintaympäristöön

8.1 Valtiokonttorin ympäristöjalanjälki tarkastelussa

Raportin jalanjälkiosiossa keskitytään Valtiokonttorin toiminnan ympäristövaikutuksiin. Valtiokonttori on ollut Maailman luonnonsäätiö WWF:n sertifioima Green Office -työpaikka vuodesta 2010 lähtien. Virastossa toimii Ekoryhmä, jonka tehtävänä on huolehtia sertifikaatin ylläpitoon liittyvistä asioista. Ekoryhmässä on edustus viraston kaikilta toimialoilta.

WWF:n mukaan toimistotyötä tekevän asiantuntijaorganisaation ympäristöjalanjälki muodostuu neljästä pääalueesta: 1. Energia ja vesi, 2. Liikkuminen, 3. Hankinnat ja 4. Jätteet. Seuraavissa luvuissa kuvataan Valtiokonttorin tunnuslukuja ja seurantatietoja näiltä alueilta. Samalla kerrotaan, mitä toimia Valtiokonttori on vuonna 2021 tehnyt toimintansa ympäristöjalanjäljen pienentämiseksi.

8.2 Energia ja vesi

Senaatti-kiinteistöjen ja Helen Oy:n toimittamien tietojen mukaan kaukolämpö ja -jäähdytys Valtiokonttorin Sörnäisten rantatie 13 toimitaloon tuotettiin raportointivuonna 100 % uusiutuvista lähteistä ja niiden päästökerroin oli 0 gCO_2/kWh.

Valtiokonttorin sähkönkulutus Sörnäisten rantatie 13 toimitalossa oli vuonna 2021 yhteensä 117969,36 kWh. Luvussa on mukana Valtiokonttorin tiloissa käytetty sähkö (valaistus, tietokoneet, näytöt yms.). Ilmanvaihtokoneet, hissit ja muu kiinteistösähkön kulutus ei ole Valtiokonttorin luvussa mukana. Senaatti-kiinteistöjen mukaan valtiolle vuonna 2021 ostetusta sähköstä 100 % tuotettiin uusiutuvilla energianlähteillä ja ostosähkön päästökerroin oli 0 gCO_2/kWh.

Sörnäisten rantatie 13 toimitalon (Valtiokonttori sekä Patentti- ja rekisterihallitus yhdessä) vedenkulutus vuonna 2021 oli yhteensä 1 884 000 litraa.

Koronapandemian aiheuttaman laajan etätyön takia iso osa työpäivien aikana tapahtuvasta energian- ja vedenkulutuksesta siirtyi konttorilta etätyöpisteisiin. Valtiokonttorin Ekoryhmä julkaisi keväällä 2021 viraston intranetissä Ekologinen etätyö -juttusarjan. Sarjassa oli kaksi juttua fiksusta energiankäytöstä.

Kuva: Energiansäästövinkkejä Valtiokonttorin sisäisessä viestinnässä.

8.3 Liikkuminen

Valtiokonttorin henkilökunta teki vuonna 2021 lentomatkoja yhteensä 20703 henkilökilometriä. Virastossa on käyty jonkin verran keskustelua siitä, tuleeko lentomatkustaminen koronapandemian jälkeen palaamaan aiemmalle tasolleen. Keskustelussa on esitetty, että esimerkiksi uusien asiakas- ja kumppanuussuhteiden muodostamisessa etäyhteys ei välttämättä ole tehokkain väline luottamuksen rakentamiseen. Henkilökohtaisia kontaktejakin tarvitaan, mikä tulee jatkossakin edellyttämään jonkin verran lentämistä.

Valtiokonttorin käytössä on yksi virka-auto. Sillä ajettiin vuonna 2021 yhteensä 7220 kilometriä. Autoon tankattu polttoaine ei ole uusiutuvaa dieseliä, koska autovalmistaja ei hyväksy sitä kyseiseen automalliin.

Valtiokonttorin henkilökunta teki vuonna 2021 työhön liittyviä junamatkoja yhteensä 5954 henkilökilometriä. VR:n mukaan kaikki Suomessa tehdyt matkustajajunamatkat ovat hiilineutraaleja.

CASE: Loppuvuonna 2021 niille valtiokonttorilaisille, joilla on vuokrapaikka viraston parkkihallissa, käynnistyi mahdollisuus hankkia sähköauton latauspalvelu parkkipaikan yhteyteen.

8.4 Hankinnat

Hansel Oy:n Hankintapulssi-palvelun mukaan Valtiokonttorin hankintojen hiilijalanjälki oli vuonna 2021 yhteensä 4260 tonnia CO_2-ekvivalenttia. Hiilijalanjäljen laskenta perustuu Valtiokonttorin ostolaskuihin sekä Suomen ympäristökeskuksen kehittämään laskentamalliin (SYKEra 15/2019). Hankintapulssin mukaan suurimmat päästöt syntyivät seuraavista palveluryhmistä:

1. ICT-palvelut 2220 tonnia
2. Ohjelmistot ja aineettomat oikeudet 590 tonnia
3. Rakennusten ja huoneistojen vuokrat 450 tonnia
4. Rahoitus- ja pankkipalvelut 400 tonnia
5. Asiantuntija- ja tutkimuspalvelut 270 tonnia

Green Office -toiminnassa Valtiokonttori seuraa sisäänostetun A4-paperin määrää sekä Valtiokonttorin käyttöön hankittujen uusien leasing-toimistolaitteiden määrää. Niiden tunnusluvut on raportoitu alla. Vuonna 2021 Valtiokonttoriin ostettiin 220 000 liuskaa A4-paperia. Niistä 25 000 liuskaa oli hiilineutraalia paperia.

Uusista toimistolaitteista seurataan neljän laitetyypin hankinnan määriä (vuoden 2021 uudet laitteet merkitty sulkuihin):

- Matkapuhelimet (355)
- Kannettavat tietokoneet (165)
- Tietokoneen näytöt (19)
- Tablettitietokoneet (3)

Uusien laitteiden suuri määrä vuonna 2021 johtui muutamasta päätekijästä: Iso määrä vanhoja matkapuhelimia tuli leasing-kauden päähän, jolloin ne vaihdettiin uusiin. Yritysten kustannustukien hallinnoinnissa ja viraston muissakin toiminnoissa käynnistyi lukuisasti uusia palvelussuhteita ja uusille työntekijöille piti saada toimivat työvälineet. Valtiokonttorin Ekoryhmän tavoitteena on kehittää Valtorin kanssa läpinäkyvyyttä siihen, mikä on viraston käyttämien ICT-laitteiden elinkaari sekä ympäristöjalanjälki. Tavoitteena on myös löytää keinoja ympäristöjalanjäljen pienentämiseen.

CASE: Valtiokonttori siirtyi vuonna 2021 hiilineutraalin tulostuspaperin käyttöön.

CASE: Valtiokonttorin vuoden 2021 pikkujouluissa herkuteltiin ilmastoystävällisesti: Sesongin raaka-aineista valmistettuja kasvisruokia tarjottiin runsaasti, kalavalinnat olivat vastuullisia ja punaista lihaa oli tarjolla minimaalisesti.

CASE: Vuonna 2021 Valtiokonttori toteutti sähköisen joulutervehdyksensä jo toisena vuonna peräkkäin yhteistyössä WWF:n kanssa. Joulutervehdyksen aiheena oli Itämeri.

8.5 Jätteet

Sörnäisten rantatie 13 toimitalon (Valtiokonttori sekä Patentti- ja rekisterihallitus yhdessä) jätteiden määrät on kuvattu oheisessa kaaviossa. Tiedot perustuvat Senaatti-kiinteistöjen tuottamaan raporttiin. Painon mukaan mitattuna sekajätteen osuus suhteessa kierrätettyyn jätteeseen oli raportointivuonna 75%.

Valtiokonttorin Ekoryhmän tavoitteena vuonna 2022 on tehostaa ja helpottaa kartongin kierrätystä Valtiokonttorin tiloissa. Tarkoitus on käydä läpi myös muiden jätelajien keräysastioiden määrät ja sijainnit, jotta lajittelu olisi henkilöstölle mahdollisimman helppoa.

CASE: Valtiokonttori käynnisti vuonna 2021 tulostimien Lexmark-mustekasettien kierrätyksen Valtorin avulla. Vuonna 2022 kierrätys laajenee kattamaan myös Ricoh-mustekasetit.

9 Raportin laadintaprosessin kuvaus

Valtiokonttorin vuoden 2021 vastuullisuusraportin laadinnan valmistelu käynnistyi alkuvuodesta 2021. Viraston johtoryhmä päätti perustaa vastuullisuusraportoinnille työryhmän tammikuusta 2021 alkaen. Työryhmään nimitettiin yhteensä 10 jäsentä ja siinä oli edustus Valtiokonttorin jokaiselta toimialalta. Ryhmä kokoontui työn edetessä myös pienemmässä, viiden henkilön työvaliokuntakokoonpanossa.

YK:n kestävän kehityksen 17 tavoitetta jaettiin työvaliokunnan jäsenille tutkittavaksi. Tavoitteena oli selvittää, minkä tavoitteiden toteutumista Valtiokonttori pystyy toiminnallaan parhaiten edistämään. Työvaliokunta teki työryhmälle ehdotuksen, jonka mukaan Valtiokonttorin raportointi voisi vuonna 2021 toiminnan kädenjäljen osalta keskittyä YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin 8, 9, 12 ja 16. Työryhmä hyväksyi ehdotuksen. Tavoitteiden määrittämisen jälkeen työryhmä kartoitti vielä, mitä valittujen tavoitteiden alatavoitteita Valtiokonttorin raportointi voi koskea.

Vuodenvaihteessa Hallinto ja kehittäminen -toimialan johtaja nimesi raportin kokoamistyölle projektipäällikön. Projektipäällikön tehtävänä oli viedä läpi raportin konkreettinen toteutus alusta loppuun sekä kerätä raportin tiedot. Samaan aikaan toteutus- ja julkaisutyön tueksi nimettiin viestintäasiantuntija.

Projektipäällikön suunnittelutyön tuloksena raportoitavia kestävän kehityksen tavoitteita päätettiin vielä muuttaa. Tavoitteen 12 tilalle otettiin tavoite 11, koska siinä Valtiokonttorin panoksen nähtiin olevan merkittävämpi.

Projektipäällikkö toteutti raportin tietojenkeruun tammi-maaliskuun 2022 aikana. Yhteisissä palavereissa vastuuhenkilöiden kanssa sovittiin aihealueiden sisällöntuotannosta. Projektipäällikkö piti tammi-maaliskuun aikana yhteensä 41 sisällöntuotantopalaveria tai haastattelua tietojen keräämiseksi.

Ensimmäinen versio raportista valmistui 4.4.2022. Se käsiteltiin ja hyväksyttiin viraston johtoryhmässä 6.4.2022.

VALTIOKONTTORIN JULKAISUJA | VASTUULLISUUS, KESTÄVÄ KEHITYS | 4/2022

Valtiokonttorin vastuullisuusraportti 2021

Valtiokonttori

Julkaisija: Valtiokonttori
ISSN/ISBN: 2489-4761/978-951-53-3809-9
Sörnäisten rantatie 13, Helsinki | PL 14, 00054 VALTIOKONTTORI
Puh. 0295 50 2000, Faksi 0295 50 3333, www.valtiokonttori.fi

Valtiokonttori
Statskontoret
State Treasury